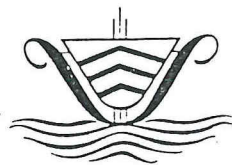

't Land van Ryen

JAARGANG IV - 1954 - AFLEVERING 1

DRIEMAANDELIJKS CULTUREEL LIERS TIJDSCHRIFT

D-40

door E. Van Antwerpen

EEN LIERS TINNEGIETER GETUIGT...

Het is opvallend hoe weinig we weten over het leven en de bedrijvigheid van onze oude tingieters. Inderdaad, de tingieterij is een ambacht dat in ons land nog op zijn geschiedenis wacht (1). Wie zich bezighoudt met plaatselijke geschiedenis zal dit nauwelijks verbazen. Het aantal tingieters is immers nooit zeer groot geweest: hun klein aantal volstond om in de behoeften der bevolking te voorzien. De tingieters vormden meestal geen afzonderlijk ambacht: in kleinere localiteiten vormden ze een onderafdeling van het smedersambacht ofwel stonden ze op zichzelf aangewezen. De sporen van hun bestaan en hun activiteit moeten dan ook in de meest uiteenlopende documenten worden opgespoord, een langdurig werk dat vele historici schijnt af te schrikken.

Sinds jaren houden wij ons onledig met het verzamelen van documenten over de Mechelse tingieters. Bij het herlezen dezer nota's kwam ons onlangs een dokument, dat enig licht werpt op de tingieterij te Lier, terug onder de ogen. Het is een getuigenis dat Jan Ceulemans, burger en gezworen ijker der stad Lier, ongeveer 53 jaar oud, te Mechelen voor notaris L. Gheys kwam afleggen (2).

Vooraleer deze verklaring onder het vergrootglas te nemen, dienen er enkele woordjes uitleg gegeven te worden. In vroegere tijden was elke ambachtsman niet alleen producent maar hij was tevens handelaar. De tingieter vervaardigde niet alleen tinnen schotels, potten, zoutvaten, lepels en andere voorwerpen, maar hij bracht ze ook aan de man. Tevens waren allerlei glazen en stenen potten bij hem verkrijgbaar. Een door de gemeente bezoldigde ijker werd aangesteld om de inhoud van deze potten nauwkeurig na te gaan om elk eventueel bedrog

(1) Vgl. S. COLLON-GEVAERT, *Histoire des Arts du Métal en Belgique*, dl I, (Kon. Belg. Acad. - Kl. d. Schone Kunsten - Verhand. in 8°. Boek VII), Brussel, 1951, bl. 402.

(2) Stadsarchief Mechelen, *Protocollen notaris L. Gheys, 1637*.

te voorkomen.

Welnu, in Mechelen waren er moeilijkheden opgerezen met de gezworen stadsijker Peeter Snyers. Er werd de vraag gesteld: mocht een stadsijker de stenen potten, die hij in zijn winkel verkocht, zelf ijken of moest hij dat aan iemand anders overlaten? Het was te dezer gelegenheid dat Jan Ceulemans «*tengieter ende steyne potvercooper*» in 1637 kwam getuigen hoe deze zaak te Lier was geregeld. Jan Ceulemans begon met beroep te doen op de verklaringen van zijn voorouders. Die voorzaten waren «*succesivelyck van ontrent de hondert jaeren altyt... geweest stadsicker, tengieters ende steynepotvercoopers, niet-tegenstaende dat zy vande voors. stadt van Lier oock waren gesworen ickers*». De Lierenaar herinnerde zich enkel vernomen te hebben dat in 1580 een burger uit de St-Gummarusstede, Cornelis de Somer, die ook stenen potten verkocht, zich tot het magistraat had gewend om toelating te vragen deze voorwerpen zelf te ijken. De wethouders troffen niet dadelijk een beslissing; na ruggespraak met de stadsijker werd het verzoek verworpen. Ter gelegenheid van deze uitspraak op 29 September 1580 stelden ze voor de stadsijker een instructie op, die op 6 Juni 1636 werd hernieuwd. Tot besluit van zijn getuigenis bevestigde Jan Ceulemans dat noch hij, noch zijn voorouders ooit moeilijkheden hadden ondervonden: ze hadden steeds zelf de door hen verkochte potten geijkt. Dit was natuurlijk helemaal in de kaart van zijn Mechelse collega gespeeld (3).

Bovenstaande feiten geven ons dus zekerheid omtrent het bestaan van een tingieterij binnen de wallen der stad Lier. Dit ambacht — en dat is ons tweede besluit — werd in 1637 al ongeveer honderd jaar beoefend door de leden van één familie: het was dus erfelijk.

Dr E. VAN AUTENBOER

(3) De Mechelse stadsijker heeft evenwel weinig baat gevonden in het getuigenis van de Lierenaar: in 1638 werd besloten dat hij wel potten en pinten mocht verkopen maar... deze moest laten ijken door de dekens van het ambacht!